

Práce s cíli prostřednictvím grafů úspěšnosti na 2. stupni ZŠ

Postup formativního hodnocení

I. Identifikační údaje:

Autor materiálu: Anna Růžičková

Název školy, na níž autor působí: Základní škola Karlovy Vary, Truhlářská 19, příspěvková organizace

II. Kontext:

Cílová skupina: Druhý stupeň základní školy (7. ročník)

Předmět, v němž byla technika realizována: Dějepis

III. Realizace a hodnocení postupu formativního hodnocení:

Popis využití vybraného postupu formativního hodnocení (jeho modifikace)

Žáci si na začátku pololetí sami stanoví, jaké výsledné známky z předmětu by chtěli na vysvědčení dosáhnout. Ke každému klasifikačnímu stupni v závěrečném hodnocení je přiřazen celkový počet bodů, který je potřeba získat v průběhu daného pololetí. Bodová stupnice je uvedena v příloze č. 1. Své dílčí bodové výsledky si žáci zaznamenávají do svého osobního Grafu úspěšnosti (viz příloha č. 2). Názornost grafu jim pomáhá sledovat vlastní pracovní výkon v průběhu času, cílevědomé rozdělení zaměření své práce a přibližování se k vytčenému cíli. Žáci mají možnost získat body nejen formou testů prověřujících znalosti, ale také za dobrovolné domácí projekty nebo různé činnosti v rámci výukových hodin. Své bodové zisky zaznamenávají do grafu, a mají tak v průběhu pololetí dokonalý přehled, kde se na své cestě k cíli právě nacházejí.

Postup zavádění a realizace postupu formativního hodnocení

V úvodní hodině na začátku pololetí byli žáci seznámeni se způsobem a kritérii celkového hodnocení předmětu. Byl jim vyložen princip postupného získávání bodů potřebných k dosažení vlastního výsledného cíle.

Každý žák si vytvořil základ grafu, který byl nazván Grafem úspěšnosti, protože slouží k zaznamenávání dílčích úspěchů žáka. Úprava grafu byla libovolná tak, aby jej každý žák vnímal jako osobní cestu k cíli respektující jeho potenciál. Prvním záznamem do grafu bylo vyznačení hranice spokojenosti. To je bod, který je pro každého jednotlivého žáka cílem, kterého by chtěl dosáhnout. Každý žák měl jiné aspirace. Někomu vyhovuje na vysvědčení hodnocení dostatečné, jiný usiluje o známku výbornou. Cílem však bylo dosáhnout maxima v rámci možností a ochoty každého žáka. Grafy sloužily výhradně pro potřeby svého majitele, nikoli pro srovnávání s jinými žáky a byly zařazeny v osobním portfoliu žáka. Žáci tímto způsobem získali přehled o svých dílčích výsledcích. Graf jim byl pomůckou při rozvržení vlastní práce a přípravy na vyučování v hodinách dějepisu. Po celou dobu procesu tak mohl kontrolovat, v jakém bodě své cesty k vytyčenému cíli se právě nacházejí. Tato přehlednost žákům napomáhala co možná nejobjektivnější posouzení vlastní práce.

Reflexe učitele

Vytvoření grafu přimělo žáky, aby si na počátku uvědoměle podle svých aspirací stanovili svůj cíl. V průběhu pololetí sledovali postupné naplňování tohoto cíle, ke kterému docházelo výhradně díky jejich usilovné práci. Získávání výhradně kladných bodů vnímali žáci velmi pozitivně jako něco nového. Nebáli se neúspěchu v dílčím testování, protože i málo získaných bodů je vždy posunulo o kousek blíže k cíli. Body mohli získat vždy jednou měsíčně za opakovací test, dobrovolný domácí projekt k danému tématu nebo školní projekt k aktuální látce. Sami si vybírali úkoly, které by jim přinášely další potřebné body. Možnost vlastní volby u nich posilovala vnitřní motivaci k učení. Cílem tohoto způsobu hodnocení bylo, aby si žáci dokázali stanovit vlastní cíle a cílevědomě je naplňovat. Graf úspěšnosti jim byl na této cestě pomůckou. Naučili se plánovat, rozvrhnout si práci a zejména se naučili vyhodnocovat vlastní schopnosti a možnosti. Naučili se sebereflexi a sebehodnocení.

Reflexe žáků

Žáci velmi rychle přijali myšlenku, že dílčí neúspěch není problémem na cestě k celkovému úspěchu. Na svém Grafu úspěšnosti sledovali jen stoupání za svým cílem. Pochopili, že nezdary v opakovacím testu mohou kompenzovat jiným způsobem práce. Získávali body samostatným vyhledáním a prezentováním zajímavých informací k probíranému učivu nebo vytvořili informační plakát o aktuálním tématu apod. Naučili se tak, že dílčí nezdary je třeba „přebít“ prací, ve které budou úspěšnější, a která jim pomůže překlenout dílčí nedostatek.

Grafické znázornění jejich postupu na cestě k úspěchu je pro žáky vizuální motivací v daném předmětu.

Doporučení při využití v praxi:

Tento způsob práce s naplňováním cílů je možný pouze v případě, že její žáci přijmou za svůj. Je nutné jim její důkladně vysvětlit a prodiskutovat. Dále je velmi vhodné být dětem v průběhu celého procesu průvodcem a rádcem, který je naučí zpracovat dílčí neúspěchy a poradí s vhodným způsobem kompenzace neúspěchu.

IV. Přílohy, které dokumentují daný postup formativního hodnocení

Tabulka bodového hodnocení – maximální počet bodů potřebných pro získání daného klasifikačního stupně v závěrečném hodnocení. Počet bodů, které lze získat v každém testu. Počet bodů za domácí a za školní projekt, počet bodů za dobrovolnou aktivitu.

Školním projektem – práci může být pracovní list, práce v pracovním sešitu.

Domácím projektem – obrázek, plakát, prezentace.

Test s bodovým hodnocením.

Příloha 1: Tabulka bodového hodnocení

Příloha 2: Grafy úspěšnosti

Příloha 3: Reflexe žáků (video)

V celém materiálu (včetně příloh) jsou použity fotografie, pracovní listy, obrázky, grafy atd. autora (pokud není uvedeno jinak). Fotografie jsou zároveň v souladu s GDPR.

